

Vedlegg til valgreglementets § 12-4

Tittel: Utfyllende regler for fremgangsmåte ved preferansevalg ved Universitetet i Bergen

Hjemmel: Valgreglementets § 12-4 og universitetsstyrets vedtak i sak 98/23, 30.11.2023

Dokumentdato: 25.09.2024

I Valg av faste representanter

1. Valgstyret utarbeider stemmesedler med de foreslåtte kandidater oppført i alfabetisk rekkefølge.
2. Foran navnet på kandidatene skal velgeren sette opp en preferanserekke med stigende tall, som uttrykk for den preferanse velgeren har for kandidatene. Velgeren avgjør selv hvor mange kandidater som skal prioriteres. Der hvor det ikke framkommer en entydig preferanserekke, må stemmeseddelen forkastes.
3. En tellende stemmeseddel er en godkjent stemmeseddel som ikke er blank.

Detaljert beskrivelse av oppgjørsformen ved preferansevalg av flere representanter fremgår under:

4. Valgoppgjøret er inndelt i runder, som beskrevet i pkt. 13-14 nedenfor.
5. I løpet av rundene vil noen kandidater bli ekskludert, mens andre blir erklært valgt. En "gjenstående" kandidat er en kandidat som verken er ekskludert eller erklært valgt.
6. I første runde er en stemmeseddel knyttet til den kandidat som er prioritert som nr. 1 på stemmeseddelen.
7. Hver av de senere runder består enten i å;
 - 7.1. ekskludere en eller flere kandidater og å overføre deres stemmesedler til de gjenstående kandidater, eller
 - 7.2. overføre overskudd (se pkt. 15) fra en kandidat som er erklært valgt til de gjenstående kandidater.
8. Dersom valget ikke gjennomføres med vektete stemmer, har en stemmeseddel en vekt som i begynnelsen er 1,00, men som kan reduseres hvis seddelen overføres til en annen kandidat etter pkt. 7.2. Ved vektete stemmer har den enkelte seddel en vekt som samsvarer med stemmekategorien til den som har avgitt stemmen.
9. En kandidats stemmetall etter en runde er summen av vektene til de stemmesedler som er knyttet til kandidaten i denne runden. Når en kandidat er erklært valgt, kan dette stemmetallet bli redusert i senere runder ved at noen av stemmesedlene overføres til andre kandidater med samme eller redusert vekt (jf. pkt. 16). Alle valgte kandidater regnes likevel å ha stemmetall minst lik valgtallet (jf. punkt 13).
10. Før første runde beregnes et valgtall slik: Antall stemmesedler telles, eller stemmevekt dersom vektet avstemning. Summen divideres med antall representanter som skal velges pluss 1. Til svaret legges 0,01 og summen kalles valgtallet. Ved elektronisk valg er det flere desimaler og tilsvarende mindre tillegg.
11. Dersom en kandidat har et stemmetall som er større enn valgtallet, kalles differansen for kandidatens overskudd.

12. Første runde

- 12.1. Valgtallet beregnes (se pkt. 10).
- 12.2. Hver stemmeseddel gis vekt 1,00. Sedlene sorteres etter den kandidat som er prioritert først på hver seddel, slik at det dannes en bunke sedler for hver kandidat. Kandidatens stemmetall beregnes ved at sedlene i hver bunke telles.
- 12.3. Kandidater som ikke er prioritert øverst på noen stemmeseddel, er fremdeles med i valget, med stemmetall lik null etter første runde. Dersom ingen kandidat blir erklært valgt i første runde, kan alle med stemmetall null ekskluderes.
- 12.4. Alle kandidater med stemmetall større eller lik valgtallet erklæres valgt.

13. Senere runder

- 13.1. Det undersøkes om valget kan avsluttes i henhold til pkt 16, eller om det skal startes en ny runde i samsvar med punktene 13.2 - 13.4.
- 13.2. I hver runde skal en i samsvar med reglene i punktene 14.3 - 14.4 nedenfor, enten ekskludere kandidater og overføre de tilknyttede stemmesedler etter punkt 14.3, eller overføre en kandidats overskudd etter punkt 13.4
- 13.3. Det skal først undersøkes om én eller flere kandidater kan ekskluderes ved at de to følgende betingelser er oppfylt:
 - 13.3.1. Stemmetallene til de kandidater som har de laveste stemmetallene summeres. Dersom denne summen pluss summen av alt overskudd som ikke er overført i tidligere runder, er mindre enn stemmetallet til hver av de øvrige gjenstående kandidatene, så kan alle kandidatene i gruppen med lavest stemmetall ekskluderes.
 - 13.3.2. Ingen av de ekskluderte kandidatene kunne etter denne regelen ha passert noen av de øvrige gjenstående i stemmetall, siden antallet av andre stemmer, pluss overskuddet som de maksimalt kunne fått overført, likevel gir dem mindre stemmetall enn hver av de øvrige gjenstående kandidatene.
 - 13.3.3. Det må likevel ikke ekskluderes så mange kandidater at antallet av de øvrige gjenstående kandidatene blir mindre enn det antallet det gjenstår å velge.
 - 13.3.4. Etter betingelsen i 13.3.2) bør det derfor først undersøkes hvor mange som høyst kan ekskluderes. Det undersøkes deretter etter 13.3.1) hvor mange av disse som kan ekskluderes i den aktuelle runden.
 - 13.3.5. Stemmesedlene som er knyttet til de kandidatene som ekskluderes, overføres til de gjenstående kandidatene etter reglene i punkt 14.
- 13.4. Dersom ingen kandidat kan ekskluderes etter reglene i punkt 13.3, skal ett av følgende gjøres:
 - 13.4.1. Dersom en eller flere kandidater som er valgt i tidligere runder har overskudd som ikke er overført tidligere, overføres det største av disse overskuddene til de gjenstående kandidatene etter reglene i punkt 15. Dersom flere kandidater har like stort overskudd, avgjøres det ved loddtrekning hvilket som skal overføres.
 - 13.4.2. Dersom det ikke finnes overskudd som nevnt i punkt 13.4.1, ekskluderes etter loddtrekning en av de gjenstående kandidater som har lavest stemmetall. De sedlene som er knyttet til denne kandidaten, overføres etter reglene i punkt 14.
 - 13.4.3. Når punkt 13.4.2 kommer til anvendelse, vil det være minst to gjenstående kandidater med lavest stemmetall, ellers måtte kandidaten med lavest stemmetall kunne ekskludere etter pkt. 13.3.

14. Overføring av stemmesedler fra ekskluderte kandidater

- 14.1. Hvis én eller flere kandidater er ekskludert i henhold til punkt 13.3 eller 13.4.2, overføres deres stemmesedler til de gjenstående kandidatene etter reglene i pkt. 14.2 - 14.5 nedenfor.
- 14.2. Samtlige stemmesedler som er knyttet til de ekskluderte kandidatene, sorteres i bunker etter stemmesedlenes vekt. Bunkene behandles én etter én i henhold til punktene 14.3 - 14.4. Den bunken som inneholder sedler med størst vekt, tas først, osv.
Ved sortering i bunker etter vekt tas det ikke hensyn til hvilken av de ekskluderte kandidatene en seddel kommer fra. Hvis det ikke har vært overført overskudd etter punkt 15 vil alle sedler ha samme vekt, nemlig 1,00.
Punktene 14.3 - 14.4 skal utføres fullt ut for en bunke før en starter med den neste. Siden én eller flere kandidater kan erklæres valgt i punkt 14.4, betyr dette at antall gjenstående kandidater kan bli redusert fra behandlingen av en bunke til den neste.
- 14.3. Stemmesedlene i samme bunke overføres samtidig. Hver seddel overføres til den gjenstående kandidaten som er prioritert høyest på vedkommende seddel. Er ingen av de gjenstående kandidatene prioritert, legges seddelen til side. Overføringen fører ikke til noen endring i stemmesedlenes vekt.
- 14.4. Overføringen i pkt. 14.3 fører til at stemmetallene til kandidatene øker med summen av vektene til de stemmesedler de får overført. Kandidater som dermed oppnår et stemmetall større enn eller lik valgtallet, erklæres valgt.
- 14.5. Etter at alle bunkene er behandlet, starter en ny runde som beskrevet i punkt 13.

15. Overføring av overskudd

- 15.1. Etter reglene i punkt 13.4.1 skal det overføres overskudd fra en kandidat som er valgt i en tidligere runde. Overskudd fra en kandidat kan bare overføres en gang.
- 15.2. En tar for seg de stemmesedlene som ble overført til vedkommende kandidat i den runden da kandidaten ble erklært valgt. (Dersom kandidaten ble erklært valgt i første runde, vil dette være samtlige sedler som er knyttet til kandidaten.) Blant disse skal sedler der ingen gjenstående kandidat er oppført, legges til side. De øvrige sedlene deltar i overføringen.
- 15.3. Dersom summen av vektene til de sedlene som deltar i overføringen overstiger kandidatens overskudd, divideres overskuddet med antall sedler som deltar i overføringen. Kvotienten beregnes med to desimaler uten forhøyning og er hver overført seddels vekt etter overføringen. Dersom summen av sedlenes vekter ikke overstiger overskuddet, overføres hver seddel med uendret vekt.
Alle sedlene som overføres i en runde vil etter dette få samme vekt. Vekten vil alltid reduseres når en ny divisjon blir nødvendig.
- 15.4. Stemmesedlene overføres samtidig. Hver seddel overføres til den gjenstående kandidaten som er prioritert høyest på vedkommende seddel. Kandidatens stemmetall øker dermed med stemmeseddelens vekt.
De sedlene som overføres til samme kandidat, bør samles i en egen bunke og holdes atskilt fra øvrige sedler som er knyttet til vedkommende kandidat, av hensyn til eventuell senere anvendelse av punkt 15.
- 15.5. Kandidater som etter overføringene i punkt 15.4 oppnår et stemmetall større enn eller lik valgtallet, erklæres valgt.
- 15.6. Etter overføringen starter en ny runde som beskrevet i punkt 13.

16. Avslutning av valgoppgjøret

- 16.1. Dersom på noe tidspunkt i valgoppgjøret antall gjenstående kandidater er mindre eller lik antall ledige plasser, erklæres alle gjenstående kandidater valgt og valgoppgjøret avsluttes.

16.2. I det øyeblikk antall kandidater som er erklært valgt blir likt antall representanter som skal velges, avsluttes valgoppgjøret.

II. Valg av vararepresentanter

17. Vararepresentanter velges én etter én. For hver vararepresentant som skal velges, gjennomføres et fullstendig valgoppgjør som beskrevet under pkt. 12-15, med de endringer som er nevnt nedenfor.
Ved valg av første vararepresentant beregnes valgtallet (se pkt. 10) som om det skulle velges en representant mer enn ved valg av de faste representantene. Ved valg av annen vararepresentant beregnes det som om det skulle velges to representanter mer osv. opp til det antall vararepresentanter som skal velges.
18. Ved beregning av hvilke kandidater som kan ekskluderes i henhold til pkt.13.3 eller pkt. 13.4.2 skal en se bort fra alle kandidater som er valgt til ordinære representanter eller vararepresentanter i de foregående valgoppgjørene (jf. pkt. 17). Overskudd fra slike kandidater må likevel tas med i beregningene (jf. pkt. 13.3.1).
Kandidater som er valgt i et tidligere valgoppgjør, behøver ikke nødvendigvis bli erklært valgt i samme rekkefølge siden valgtallet er endret. Disse må likevel ikke ekskluderes, siden de stemmesedlene som er knyttet til disse kandidatene da ville bli overført til andre kandidater med samme vekt og derved påvirke valget i to omganger.
Overskudd fra tidligere valgte kandidater skal imidlertid overføres på vanlig måte som angitt pkt. 15.
19. Valgoppgjørene for vararepresentantene gjennomføres for øvrig som angitt i pkt. 12 – 13 foran. Disse valgoppgjørene avsluttes i henhold til pkt. 17.
20. Avslutning av valgoppgjøret ved valg av vararepresentanter
- 20.1. Dersom det på noe tidspunkt i valgoppgjøret bare finnes én gjenstående kandidat, som ikke er valgt til ordinær representant eller vararepresentant i et tidligere valgoppgjør, erklæres denne kandidaten valgt til den aktuelle vararepresentantplassen, og valgoppgjøret avsluttes.
- 20.2. Straks en kandidat er erklært valgt, som ikke er valgt til ordinær representant eller vararepresentant i et tidligere valgoppgjør, avbrytes valgoppgjøret. Hvis mer enn én kandidat blir erklært valgt samtidig, utpekes den kandidaten som har fineste stemmetall til den aktuelle vararepresentantplassen. Ved likhet i stemmetall foretas avgjørelsen ved loddtrekning.

III. Kvotering

21. Dersom kandidatene er delt inn i to klasser og det er fastsatt minstekvoter for representasjon fra hver av klassene, foregår valgoppgjøret for de ordinære representantene som beskrevet i pkt. 12-13, med de endringer som er nevnt nedenfor. Det forutsettes at det hele tiden er mulig å oppfylle de fastsatte kvotene. Dette innebærer krav både til kvotene og til de oppstilte kandidatenes klassesetilhørighet.
22. Minimumskvoter for representasjonen fra klasser innebærer automatisk at det også er maksimumskvoter for representasjonen. En klasse kan nemlig ikke få valgt så mange representanter at minimumskvoten for den andre klassen ikke kan oppfylles.
23. Dersom én av klassene har fått erklært valgt så mange representanter at klassens maksimumskvote er fylt, ekskluderes alle gjenstående kandidater i denne klassen. Stemmesedler knyttet til disse kandidatene overføres til de gjenstående kandidatene etter reglene i pkt. 14. Valgoppgjøret fortsetter deretter som angitt i pkt. 13.1 og 13.2.
24. Dersom alle gjenstående kandidater fra en av klassene må velges for at klassen skal nå sin minimumskvote, skal kandidatene fra denne klassen sees bort fra ved beregning av hvilke kandidater som kan ekskluderes i henhold til punkt 13.3 og 13.4.2.

Disse kandidatene kan likevel ikke erklæres valgt umiddelbart (hvis det fremdeles gjenstår å utpeke kandidater fra den andre klassen), fordi de da ikke ville få overført stemmesedler i senere runder. Disse sedlene ville i så fall kunne påvirke utfallet for de øvrige kandidatene.

25. Ved ekskludering av kandidater under pkt. 13.3 må dessuten følgende betingelse oppfylles i tillegg til betingelsene 13.3.1 og 13.3.2: Det må ikke ekskluderes så mange kandidater at det blir umulig å oppfylle minstekvoten for noen av klassene.
26. Dersom de kandidatene som erklæres valgt i en runde i henhold til pkt. 12.4, 14.4 eller 15.5 fører til at antall kandidater som er erklært valgt fra en klasse overstiger klassens maksimumskvote, skal det likevel bare erklæres valgt så mange kandidater fra klassen at maksimumskvoten akkurat oppnås. I tilfelle skal de kandidatene fra klassen som har de høyeste stemmetallene erklæres valgt. Om nødvendig holdes loddtrekning. Dersom dette tillegget kommer til anvendelse, vil alle gjenstående kandidater fra den aktuelle klassen bli ekskludert i neste runde pga. pkt. 25.
27. Dersom kvoteordningen også gjelder vararepresentantplassene, må det ved hvert gjentatt valgoppgjør (jf. pkt. 17) fastsettes minimumskvoter for hver klasse. Disse kvotene fastsettes på grunnlag av resultatet fra de tidligere valgoppgjørene og antall vararepresentantplasser som gjenstår å velge, og slik at begge klasser fortsatt har mulighet for å få oppfylt sin kvote dersom de får besette alle de plassene som vil gjenstå etter det aktuelle valgoppgjøret. For øvrig gjennomføres hvert valgoppgjør etter de reglene som ellers gjelder for valg av vararepresentanter (jf. pkt. 17 - 20) og for valg med kvoteordning (jf. pkt. 21 - 27).

IV. Vektete valg

28. Dersom velgerne er delt inn i grupperinger som skal utgjøre forskjellig vekt under valget, gjelder disse bestemmelsene i stedet for og i tillegg til de øvrige bestemmelsene for opptelling av preferansevalg.
29. Stemmesedlene vektet slik at ingen har vekt mindre enn 1.00, samtidig som at summen av vekt per gruppering ivaretar den fordeling som er gitt mellom grupperingene. Dette betyr at ved starten av valget har ingen stemmeseddel vekt mindre enn 1.00, og enkelte grupper av stemmesedler kan ha større vekt.
30. Valgtallet finner enn ved å ta summen vekt ved starten av valget dividert på antall representanter som skal velges pluss 1. Kvotienten beregnes med to desimaler, uten forhøyning. Til svaret legges 0,01.
Beregning av en stemmeseddels vekt ved overføring av overskudd gjøres ved å dividere overskuddet på summen av initiell vekt for stemmesedlene som deltar i overføringen multiplisert med stemmeseddelsens initiale vekt.

V Fremgangsmåte ved preferansevalg av enkeltrepresentant

31. Prosedyrereglene i punkt I, 1-3 over gjelder tilsvarende.
32. Ved preferansevalg av enkeltrepresentant er den kandidaten valgt som har fått flere førstestemmer enn halvparten av de godkjente stemmesedler.
33. Har ingen kandidat fått et tilstrekkelig antall førstestemmer, strykes den kandidat som har færrest førstestemmer, og på de stemmesedler hvor den strøkne sto først, skal det telles opp hvem som har kommet frem på førsteplass. Dette regnes som førstestemmer som kommer i tillegg til førstestemmene fra første opptelling. Dette pågår til en kandidat er valgt etter 1. ledd. Har to eller flere kandidater samme antall førstestemmer, avgjøres det ved loddtrekning hvem som skal strykes.
34. Vararepresentanter utpekes enten etter reglene i nr. 17 og 20, eller ved at hver kandidat før avstemningen angir hvem som i tilfelle skal være hans vararepresentant.